

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

SALAM, XATİRƏLƏRİM..

Mən onlara hər gün daha da yaxınlaşıram

Bu da may... Bu da ömrün daha bir ayı, daha bir mayı... Bu da illərin 1959-dan başlayan və 2020-nin qapısını açan "mayovka"sı. Amma 1991-ci ilin oktyabr ayının 30-dan 31-nə keçən gecədən yoxdur mənim üçün nə may, nə də mayovka!..

Düşünməyin ki, mən təqvim qarışıq salıram, günləri, ayları dolaşdırıram. Bunu heç ağılınız ucuna da gətirməyin. Ona görə ki, mən təqvim yazmıram, təqvim tutmuram və bir də bunu mən heç ağılımdan da keçirməmişəm. Ona görə ki, təqvim məndən öncə tutulub və məndən sonrakı təqvim də yazılıb. Bu güc sahibi hər kəsə - yerə də, göyə də, canlıya da, cansızda da nəzarət edəndi. Sadəcə, mən Allahın verdiyi ömrün mayovkalı günlərinin nisgilini, həsrətini yaşayıram. Onun ömrümə, günümə necə yazıldığını, yaddaşıma necə həddini düşündüyü, gözümün önünə gətirəndə yaramın qaysaqları qopur... göynərtisi tütümünü təpəmdən çıxarır. Və inana bilmirəm ki, mən o günləri yaşamışam, mən o anların xoşbəxt bəndəsi olmuşam... İnana bilmirəm ki, indi günlər boşuna, mənasız və hətta bəzən cansız və üzücü keçir. Şəxsən mən bu günləri nə ömürdən saymıram, nə də onları "ölü günlər" adlandırmaqdan çəkinmirəm. Hətta...

Bəli, bu "ölü günlər" ömrə gün calayır... Ömrü zaman baxımından, say baxımından uzadır. Lakin bu günlər bir şeirdə yazdığım kimi:

**Misraların arasında
ötür günlərim...
Vergüllərlə
uzansa da,
nöqtələrlə
itir günlərim...
Bəzən olur
baş qarışır
dost, tanışa...
ya bir işə
ya görüşə...
Ya da elə tənhaliyə
çəkilirəm
bir anlığa...
Bütünlüklə
söylədiyim məqamlarda,
küsür məndən
qələm, kağız,
misralar da...
İnan,
cismən yaşasam da
bu arada,
elə-belə...
səs-səmirsiz
bitir günlər...
gəlib, keçib
ötür günlər!..**

Hə, bax, belə yaşamağın mənasını, mahiyyətini düşünmək zənnimcə, heç kimin ürəyincə olmaz, necə ki, mənim də ürəyimcə deyil. Və ürəyimcə olmayan bu günlərdən qurtuluşumu mən xatirələrimdə tapıram. Ona görə də daha çox təklilyə, tənhaliyə üz tuturam, daha çox səs-sizliyə çəkilirəm... həmsöhbət oluram xatirələrimlə. Yəni dünənimlə, özümmlə və bir də bu xatirələrin personajları olan iş-tirakçılarla. Təbii ki, bu personajların içərisində canlı, nəfəslisi, bu gün də yaşayan-

lar var, təbiət parçaları da, dünyasını dəyişmiş tanış-biliş də, doğmalar da...

Bəli, indi gözümün qarşısında olduğum kənd, oxuduğum məktəb, uşaqlıq dostlarım, müəllimlərim, şagird yoldaşlarım... Birmənalı şəkildə hamısının adını da, soyadını da, boy-buxununu da xatırlayıram. Təəssüf edirəm ki, sinif yoldaşlarımdan Pəhlivan, Aydın, İradə Şövkət... dünyasını dəyişib. Şagird dostlarımdan müharibənin yaralarını canında daşıyanlar da var, şəhid olanlar da var. Və onların hələ orta məktəbdən necə qəribə xüsusiyyətlərə malik olduqları az qala bir kitablıq yazı kimi yaddaşıma hopub... Bilmirəm, hansı anı dilə gətirim, hansı sözlərini təkrar edirəm. Ona görə də gücüm bir "ah" çəkməyə çatır. Hardasa inanıram ki, bu "ah" bir rəhmət duası kimi gedib çatacaq onlara, ruhlarını sevin-dirəcək. Elə dünyasını dəyişmiş müəllimlərimi də, doğmalarımı da, iş yoldaşlarımı da... Çünki axirətin sakini olan bu insanların hər biri nakamdı, Qarabağ nakamıdır... Gözləri o torpağın, o yurdun nisgilini özü ilə aparıb...

Hə, indi xatirələrlə bağlı ovqatın içərisində olduğum an kəndimin o gözəl mənzərəsi, o gözəl günləri çəkir məni özünə. Elə bil ki, cənnət çağırır məni... elə bil ki, dupduru hava, su, göz, könül oxşayan, ürəyi dağ boyda edən sevgi haraylayır məni. Və mən də dostlarımla evimizin nemətlərindən, bərəkətindən çantama yığıb bulaq başına gedirəm - Mayovkaya!

Süfrə açırıq... Özümüzlə gətirdiyimiz nemətləri düzürük süfrəyə. Topladığımız quru ağaclardan ocaq çatırıq. Öncədən evdə basdırma etdiyimiz eti çubuq şişlərə çəkirik. Bu işin ustası uşaqların içərisində daha fəal olan Zakirdi. Bu da səbəbsiz deyil. Onun atası rəhmətlik Həmid kişi meşəbəyi idi. Ona görə həmişə meşədə, təbiətin qoynunda olan Zakir atasının "çölçülüynü" yaxşı mənimsəmişdi. Hansı bulağın başında əyləşməyi, hansı ağacın közündə kabab bişirməyi və kababa hansı otlarla, çiçəklərlə dada gətirməyi mükəmməl bilirdi. Beləcə, başlayırdı "mayovkamız!". Bütün günümüz deməklə, gülməklə, zarafatla, hətta müxtəlif oyunlarla keçirdi. Bir də baxıb görürdük ki, şər qarışıb, artıq evə qayıtmaq vaxtıdır... Doğrusunu deyim ki, həmin günün səhəri adamın heç məktəbə getməyə həvəsi olmurdu. Amma getməliydik. Həm şagird kimi borcumuz idi, həm də valideyn nəzarəti bizim başımızın üstünü kəsmişdi. Və biz məktəbdə də, fasilələr zamanı ancaq mayovkadan söhbət edirdik...

İndi bütün bunların ovqatını yaşaya-yaşaya bir vaxtlar yazdığım şeirin misralarını da yaddaşımda təzələyirəm. Onda yazmışdım ki:

**Daha dağdan enirəm
Yavaş-yavaş sönürəm...
Yenə sənə dönürəm -
Salam, xatirələrim!..**

**Əlim dolu bir camla
O ləzzətlə, o tamlarla...
Gəldim yenə, bir damla -
Alam xatirələrim!..**

**Bir də bu yol salınmaz
Bir də o ney çalınmaz...
Bircə sənə alınmaz -
Qalam, xatirələrim!..**

**İçdin qəlbimin yağın
Öpdün gözümün ağın...
Mənə hamıdan yaxın -
Balam, xatirələrim!
Salam, xatirələrim!**

Bəli, xatirələr adamı danışdırır. Hətta ən susqun adamın da dilini açır. Və bir də görürsən ki, ömrün, günün çözlənib. Həmin çözlən zamanın içərisində kədərin özü də adama doğmadı. Çünki o kədəri sən öz çevrənlə, öz mühitinlə, səni anlayanla birlikdə yaşamısan. Sağında, solunda, hətta kürəyində doğma nəfəs, güvənli nəfəs hiss edirən. Onda kədəre güc gəlirsən, kədərdən aşığında qalır. Qalib sən olursan, kədər yox!

Nə deyim illərə... Nə deyim zamana... Doğrusunu etiraf etsəm, deməyə söz çoxdu. Amma illər, zaman ötüb gedibdi. Deyəcəyim söz elə bir sürət sahibi deyil ki, gedib onlara çatsın, yetişsin. Odur ki, elə bildiklərimi, duyduqlarımı xatirələrim kimi ürəyimdə çözüb özümün həmsöhbət olmağım daha dürüst qərardır. Mən də bu qərara istinad edərək bu nəticəyə gəlirəm ki, insanın iç dünyası özünəməxsus olmaqla yanaşı, həm də ən böyük sığınacaqdır. O sığınacaqdən insanı yalnız ölüm çıxara bilir və bir də harda olduğunu Allah bilir! Və bir də o sığınacaq ömür uzadır. Çünki səni arzuladığın, xatırladığın yerlərə, adamlara aparır...

İndi bu xatirələr ovqatının diqtəsiylə öz-özümə pıçıldayıram:

**Qapım daha döyülmür
Gün düşür pəncərəmə...
Bütün bunlara görə
Allahı dəng eləmə -
Sus... otur...**

**Günü günə qaynaq et
Qəlbi dərdə yaylaq et!
Vüsəlini bayraq et
Həsrətlə cəng eləmə -
Sus... otur...**

**Gecdi ta umma öyüd
Ömür payını üyüt!
Ümidini sən böyüt
Heç kimə zəng eləmə -
Sus... otur...**

**Yazı birdi, pozan bir
Mənim kimi ozan bir!
Olsa da bil, yozan bir
Dünyanı çəngələmə -
Sus, otur!..**

Hə, mən bu yazını illərimin yaddaşımda qalacağı ocağın işığında yazıram. Bu obrazlı bir fikir olsa da, əslində bir gerçəkdi. Çünki yaş artdıqca həyatın gerçək üzü daha çox çıpaqlaşdırıb özünü bürüzə verdikcə dünyanın necə namərd olduğunu anlayırsan. Ömrün etibarsızlığına, adamların biganəliyinə alışırısan. Tam şəkildə bilirsən ki, bu dünyada sənə qa-

lan və özünə aparacağın iki qismətin var, iki payın var - onun biri xatirələrin, biri də sevgin! Hər an sənənlə olan xatirələrin və sevgin canına, qanına o qədər bağlıdır ki, onu ölüm də səndən ala bilmir. Məcbur olub sənənlə birlikdə aparır. Yaddaşa köçürsən, bax, onda kimlərinə o xatirələrdən, o sevgidən xəbəri varsa, məqamı gələndə, söz-sözü çəkəndə dilə gətirir. Xəbəri olmayanlar isə...

Bəli, mən hərdən öz-özümmlə danışanda, öz-özümü çarmıxa çəkəndə məhz içimdəki xatirələrimə və sevgimə istinad edirəm. Onların halal haqqını olduğuna inanıb, əmin olub, əlimi Tanrı dəğahına açıb "şükür ki, bunları mənə vermişən" - deyirəm. Məhz bu şükür duamın təsirilə hətta bir şeir də yazmışam. Demişəm ki:

**Mənim ümid payımı
Gülüm, şax saxla, saş saxla...
Çəkib bu ömrün yayını -
Gülüm, bax saxla, bax saxla!**

**Yozmama heç yerə bu cəlbi
Ruhum buluddan da qəlbi...
Adın yazılan bu qəlbi -
Gülüm, ağ saxla, ağ saxla...**

**Zaman bölündükcə lək, lək
Demirəm otur, fikir çək...
Mənim adıma ağac ək -
Ya da bağ saxla, bağ saxla...**

**Bu sevgi mənim Yer kürəm
Ordan sənə görürkürəm!
Düşünmə ki, başqa cürəm -
Yadında dağ saxla, dağ saxla...**

Bu şeiri oxuyub nə düşünəcəyinizi, fikrinizdən nə keçirəcəyinizi bilmirəm. Ola bilsin ki, məni eqoistlikdə, özünəvurğunluqda qınadınız... Ola bilsin ki, əhəmiyyət də vermədiniz... Və hətta hansınızsa "boş şeydi" deyib əlinizi yellədiniz... Mən bütün bunları başa düşür və qəbul edirəm. Hətta təbii sayıram. Ən azından ona görə ki, hər kəs öz baxış bucağıyla çevrəsinə, gördüklərinə yanaşır. Deməli, adı bir söz də, mükəmməl bir əsər də fərqli qiymətlər qazana bilər. Necə ki, tarix boyu belə olub və bundan sonra da belə olacaqdır. Mənim isə, indiki anda, bu yazını diqtə etdiyim məqamda ən böyük istəyim, ən böyük umacağım o xatirələr dünyasına qovuşmaq... bir an da, bir gün də olsa kəndimdə, Qarabağımda yaşamaq, həmin cığıruları, həmin bulaqları, həmin meşələri gəzib seyr etməkdə... Düzdü, bu istək, bu Tanrıdan edilən dilək elə-belə başa gəlməyəcək. Amma "zor, ya xoş" - adlı iki yol var, hansıyla məni aparırlar aparsınlar, göndərir-lər göndərsinlər, tək o məqam gəlsin və mən o ana qovuşum!..

Hə, sizlərdən kimsə mayovkada olubsa, onun da yaddaşımda bu yazı bir qığılcım kimi işaracaq... onu da dünənə çəkib aparacaq... onu da mənim kimi kövrəldəcək... Məhz həmin o adamlar mütəlak mənimlə həmfikir olacaqlar. Axı biz eyni şineldən çıxmışıq, eyni zamanın adamlarıyıq. Və deməli, hər gün xatirələrimizə doğru gedir və ona qovuşmağa can atırıq...

